

HATÓSÁGI PERKÉPVISELETI FŐOSZTÁLY

iktatószám: 7360-8/2016

Alkotmánybíróság

1015 Budapest
Donáti u. 35-45.

Ügyszám: IV/861/2016

Tisztelt Alkotmánybíróság!

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám:	IV/861-2/2016
Érkezett:	2016 JÚN 13. <i>[Handwritten signature]</i>
Példány:	1
Melléklet:	1 db

Alulírott Magyar Nemzeti Bank

képviseli:

[Redacted] jogtanácsos) indítványozó, hivatkozással a Tisztelt Alkotmánybíróság 2016. május 11-én kelt IV/861-1/2016. számú levelére, a 2016. április 22-én kelt, a Tisztelt Alkotmánybírósághoz 2016. május 3-án beérkezett alkotmányjogi panasz indítványát az alábbiak szerint pontosítja.

1. Az alkotmányjogi panaszban megjelölt bírósági döntések az indítványozónak az **Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében** („Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”) és **(7) bekezdésében** („Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.”) biztosított jogait sértik.

2. Az alkotmányjogi panasz indítványunk 3) pontjában kifejtettek szerint a bíróságok az eljárások **formai szabályainak** eleget tettek: az ügyben nyilvános tárgyalást tartottak, az indítványozó nyilatkozatait befogadták, figyelembe vették, a jogorvoslatot biztosították. Az indítványozónak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésében foglalt jogai sérelmét nem formai, hanem **tartalmi** okból állítjuk.

Az Alaptörvény 28. cikkét illetve C) cikk (1) bekezdését nem az Alaptörvényben biztosított jognak, hanem – ahogy az a Tisztelt Alkotmánybíróság levelében is szerepel – a bíróságok számára előírt **értelmezési szabályoknak** tekintjük, amelyek a tisztességes bírósági eljárás, illetve érdemi jogorvoslat tartalmi oldalát határozzák meg. Ahogy a bíróság eljárása alaki szabályokhoz kötött, úgy a döntés tartalmát is meghatározzák az értelmezési elvek, az Alaptörvény e körben megszorításokat tesz:

- A bíróságnak a jogalkotó által elfogadott jogot kell alkalmaznia, azt nem írhatja át (Alaptörvény C) cikk (1) bekezdés);

- A jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak (Alaptörvény 28. cikk).

3. Ezen értelmezési szabályok megtartása csak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésében foglalt jogokkal összefüggésben vizsgálható: **amennyiben a bíróság ezen értelmezési szabályokat megsérti, úgy az szükségképpen az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésében foglalt jogok sérelmét is eredményezi**: a bíróság ilyen esetben **formailag** biztosítja a tisztességes bírósági eljárást és a jogorvoslatot, de a döntés Alaptörvényt sértő **tartalma** miatt a peres fél Alaptörvényben biztosított jogai mégis sérülnek, mert a bíróság olyan döntést hoz, amelyet az Alaptörvény rendelkezéseit betartva nem hozhatott volna meg. Álláspontunk szerint ez következik a jogállamiság követelményéből, ezért hivatkoztunk az Alaptörvény B cikk (1) bekezdésére is.

Nem képzelhető el olyan eset, hogy a bírósági döntés sérti az Alaptörvény 28. cikk és a C) cikk (1) bekezdésében foglaltakat, azonban nem eredményezi a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésében foglaltak sérelmét, miután a bíróság szükségképpen a peres felek jogvitájában jár el (azaz nincs bírósági jogvita peres felek nélkül), vagyis a bírósági értelmezési szabály nem független a peres felek Alaptörvényben biztosított jogaitól.

Szintén kézenfekvőnek találjuk, hogy a tisztességes bírósági eljárásról és érdemi jogorvoslatról csak akkor beszélhetünk, amennyiben a bíróság az alaki szabályoknak megfelelő eljárásban a jogalkotó által elfogadott jogot annak céljára is figyelemmel alkalmazza és azt az Alaptörvényben foglaltak megtartásával értelmezi.

Ettől eltérő álláspont arra vezetne, hogy az Alaptörvény 28. cikkében és C) cikk (1) bekezdésében foglaltak megvalósulását az Alkotmánybíróság nem vizsgálhatja. Ezen megközelítést azonban az Alkotmánybíróság gyakorlata is cáfolja, hiszen több ügyben vizsgálta a bírósági döntésnek az Alaptörvény 28. cikkének történő megfelelését. Így például a 7/2013. (III. 1.) AB határozat [33] pontjában az Alkotmánybíróság rögzítette, hogy *„figyelemmel az Alaptörvény 28. cikkében előírt jogszabály értelmezési kötelezettségre is, az Alkotmánybíróság azt vizsgálja, hogy az indokolási kötelezettséget előíró eljárási jogszabályokat a bíróság az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében meghatározott követelményeknek megfelelően alkalmazta-e.”* Az Alkotmánybíróság a 3/2015. (II. 2.) AB határozat [18] pontjában kinyilvánította: *„a bírói döntések alkotmányossági felülvizsgálatát lehetővé tevő alkotmányjogi panasz (Abtv. 27. §) az Alaptörvény 28. cikkének érvényesülését szolgáló jogintézmény. Ilyen panasz alapján az Alkotmánybíróság a bírói döntésben foglalt jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálja, azt, hogy a jogszabály alkalmazása során a bíróság az Alaptörvényben biztosított jogok alkotmányos tartalmát érvényre juttatta-e. Ha a bíróság az előtte fekvő, alapjogilag releváns ügy alapjogi érintettségére tekintet nélkül járt el, és az általa kialakított jogértelmezés nem áll összhangban e jog alkotmányos tartalmával, akkor a meghozott bírói döntés alaptörvény-ellenes.”*

A bírósági döntéseknek az Alaptörvény 28. cikkének és a C) cikk (1) bekezdésének történő megfelelését csak és kizárólag az Alkotmánybíróság vizsgálhatja. Erre csak és kizárólag az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panasz intézménye alkalmas. Az Alkotmánybíróságnak nem feladata – és ezt az indítványozó sem kéri – hogy jogot értelmezzen vagy hibás bírósági döntéseket korrigáljon. Azonban az Alkotmánybíróság feladata, hogy intézkedjen mindazon esetekben, amikor a bíróság kilép ítélkező szerepéből és a jogszabályok értelmezése helyett döntését nem a leírt jogszabályra alapozza, ezáltal jogot alkot. Csak olyan bírósági döntés lehet helyes és egyben az Alaptörvénynek is megfelelő, amely a jogalkotó által elfogadott, szabályszerűen kihirdetett jogszabályból is levezethető. Bírói jogalkotás esetén nem kizárólag a jogszabályok megsértéséről, hanem az Alaptörvénnyel össze nem egyeztethető bírói döntésről van szó, ennek megítélése azonban csak és kizárólag az Alkotmánybíróság feladata. Miután a fentiek szerint az indítványozó által hivatkozott alaptörvényi rendelkezések megsértése szükségképpen a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésében biztosított jogok sérelmét is eredményezi, az Abtv. 27. § szerinti eljárás lefolytatása nyilvánvalóan indokolt akkor is, ha az Alaptörvény 28. cikke és a C) cikk (1) bekezdése maga nem minősül az Alaptörvényben biztosított jogoknak.

4. Azt, hogy az indítványban megjelölt bírósági döntések miért sértik az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdésében és a 28. cikkben foglaltakat, az indítvány 4) pontjában fejtettük ki. Az itt leírtakból kitűnik, hogy az indítványozó nem csak azt állítja, hogy téves bírósági döntés született, hanem kifejezetten az Alaptörvény hivatkozott rendelkezéseinek megsértését kifogásolja.

A számítási mód megváltoztatásával kapcsolatos jogkérdésben a régi Hpt. 210. § (12) bekezdése kimondja, hogy az egyes kamat, díj vagy költségelemek szerződésben meghatározott számítási módja egyoldalúan, az ügyfél számára kedvezőtlenül nem módosítható. A Kúria ítéletében ezzel ellentétesen mégis azt rögzíti: *„a Hpt. 210. § (11) - (12) bekezdése nem tiltja a díjak számítási módjának egyoldalú megváltoztatását, még az ügyfelek hátrányára sem”.*

Az új díj bevezetésének tilalmával kapcsolatosan a régi Hpt. 210. § (12) bekezdése szerint szerződés egyoldalúan nem módosítható új díj vagy költség bevezetésével. Bár a jogszabály szolgáltatásokat nem említ, a Kúria ítéletében ezzel szemben mégis arra a következtetésre jutott, hogy „a Hpt. 210. §-ának (10) bekezdésében a jogalkotó a szerződésbe új díj bevezetését tilalmazza, azaz egy meglévő szerződésnek olyan szolgáltatással és ahhoz kapcsolódó díjjal történő kibővítését, amely a szerződő felek eredeti megállapodásában nem szerepelt”.

A bíróság így a jogszabály egyértelmű szövegét és egyben a jogalkotói célt figyelmen kívül hagyva hozott döntést és a jogszabály értelmezése helyett azt átírta, kvázi jogot alkotott.

5. Felhívjuk a figyelmet arra is, hogy az indítványozó csak az általa lefolytatott hatósági eljárásban áll az ügyféllel alá-fölérendeltségi viszonyban. A közigazgatási per során a peres felek jogai és kötelességei – a perbeli minőségükből következő egyes eltérések kivételével – alapvetően azonosak. Így az indítványozót ugyanúgy megilletik a fent hivatkozott, Alaptörvényben biztosított jogok, mint más – természetes személynek minősülő – peres feleket.

Az Alaptörvény szövegéből („mindenkinek joga van ahhoz”) az következik, hogy ezen jogok a jogi személyeket is megilletik. A Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. törvény (a továbbiakban: MNB tv.) 5. § (1) bekezdése szerint az MNB részvénytársasági formában működő jogi személy.

Az MNB tv. 4. § (9) bekezdése a pénzügyi közvetítőrendszer felügyeletét az indítványozó egyéb feladatává teszi, ennek ellátására az indítványozó ugyanezen jogszabályhely (12) bekezdése szerint kizárólagosan jogosult. Az MNB tv. 4. § (9) bekezdésének d) pontja alapján az indítványozó feladata a pénzügyi szervezetek által nyújtott szolgáltatásokat igénybevevők érdekeinek védelme, a pénzügyi közvetítőrendszerrel szembeni közbizalom erősítése. Az indítványozó hatóságként jár el a 4. § (9) bekezdésében meghatározott feladatkörében a 39. § (1) bekezdésében meghatározott törvények hatálya alá tartozó személyek, szervezetek, valamint tevékenységek feletti folyamatos felügyelet gyakorlása során (MNB tv. 45. § a) pontja). Az indítványozó az MNB tv. 81. § (1) bekezdésében foglaltak szerint fogyasztóvédelmi eljárást folytathat le.

A fentieket összefoglalva: az indítványozó törvényben rögzített feladata a pénzügyi közvetítőrendszer felügyelete, ezen belül a pénzügyi szolgáltatásokat igénybe vevők védelme. Ennek érdekében az indítványozó hatóságként fogyasztóvédelmi eljárásokat folytat le. Miután az MNB törvény 55. §-a biztosítja a bírósági felülvizsgálat lehetőségét az indítványozó közigazgatási döntéseivel szemben, közvetlenül az indítványozó, közvetve a társadalom alapvető érdeke, hogy ezen bírósági felülvizsgálati eljárások az Alaptörvényben biztosított jogok megtartásával kerüljenek lefolytatásra. Az indítványozó törvényben rögzített feladatának ellátásához fűződő érdeke érdemben nem különbözik a magánszemélyek hasonló érdekétől.

A hivatkozott jogkérdések a fogyasztók széles körét érintik: az indítványozó a pénzügyi intézmények egyoldalú díjemeléseivel kapcsolatos témavizsgálata során mindösszesen 142 pénzügyi intézmény esetében hozott határozatot. Az ezek nyomán már pénzvisszatérítésben részesült fogyasztók száma az intézményi adatszolgáltatás alapján mintegy 982 ezer fő volt, a visszafizetett összeg pedig közel 3,85 milliárd forint. Miután a most lefolytatott perekben a bíróság a határozatok végrehajtásának felfüggesztéséről határozott, az érintett pénzügyi intézmények ügyfelei alappal reménykedtek abban, hogy a tőlük elvont összegek is visszafizetésre kerülnek.

Semmilyen indok nem szól amellett, hogy az Alaptörvényben biztosított jogok védelme pont a fogyasztók érdekében eljáró intézményt ne illessenek meg.

6. Az Abtv. 52. § (1) bekezdésében foglaltakra figyelemmel az indítványozó álláspontját az alábbiak szerint foglaljuk össze:

- az alkotmányjogi panasz indítványban megjelölt bírósági döntések az indítványozónak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésében foglalt jogait sértik;
- a bírósági döntések azért sértik az indítványozó jogait, mert a bíróságok nem a jogalkotói szándéknak és a józan észnek megfelelően értelmezték a jogszabályokat (Alaptörvény 28. cikk), továbbá olyan feltételt vettek alapul, amely a jogszabályban nem szerepel (alaptörvény C cikk (1) bekezdés). Ezt részletesen az indítványunk 4) pontjában fejtettük ki;
- így a kifogásolt bírósági döntések nem kizárólag az Alaptörvény 28. cikkének és C) cikkének (1) bekezdésében foglaltakat, hanem szükségképpen az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogait is sértették;
- a B cikk (1) bekezdésében foglaltak közvetlen sérelmét nem állítjuk.

Kelt: Budapest, 2016. június 10.

Tisztelettel:

Magyar Nemzeti Bank
indítványozó

